

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
مستخلص البحث	(9)
กิตติกรรมประกาศ.....	(11)
สารบัญ.....	(13)
รายการภาพประกอบ.....	(19)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย.....	(20)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย.....	(22)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	39
1.4 คำถามวิจัย.....	39
1.5 ความสำคัญและประโยชน์การวิจัย.....	39
1.6 ขอบเขตการวิจัย.....	40
1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	44
1.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	44
1.10 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	45
บทที่ 2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทัศนะอิสลาม.....	47
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม.....	47
2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต.....	47
2.1.2 ลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี.....	49
2.1.3 ประเภทของคุณภาพชีวิตในอิสลาม.....	50
2.1.4 วงจรคุณภาพชีวิตที่ดีตามทัศนะอิสลาม.....	58
2.2 แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตในอิสลาม.....	60
2.2.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการแสวงหาปัจจัยยังชีพที่หลากหลาย.....	60

สารบัญ

หน้า

2.2.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการครองตนด้วยความพอเพียง.....	64
2.2.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ.....	67
2.2.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์	70
2.3 เคล็ดลับต่างๆที่เสริมสร้างให้ชีวิตได้รับความสุข.....	71
2.3.1 สร้างศรัทธาและประกอบคุณงามความดีให้มั่นคง.....	72
2.3.2 ทำดีต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งด้านคำพูดและการกระทำ.....	73
2.3.3 ให้ทุ่มเทอยู่กับงานที่ดีและความรู้ที่เป็นประโยชน์.....	74
2.2.4 ทุ่มเทให้ปัจจุบัน ไม่กังวลกับอนาคตและไม่เสียใจกับอดีต	75
2.3.5 รำลึกถึงอัลลอฮ์ให้มากๆ.....	76
2.3.6 พுகถึงความโปรดปรานของอัลลอฮ์อย่างสม่ำเสมอ.....	76
2.3.7 ให้คุณานะของคนทีล้าปากกว่า.....	77
2.3.8 ขจัดสาเหตุและต้นตอที่นำไปสู่ความวิตกกังวล	78
2.3.9 ขอพรต่ออัลลอฮ์ให้ปรับปรุงทุกเรื่องทั้งในโลกนี้และโลกอาคิเราะฮ์.....	78
2.3.10 พยายามผ่อนหนักให้เป็นเบามากที่สุด.....	79
2.3.11 มีกำลังใจอันเข้มแข็งและไม่หวาดหวั่น.....	80
2.3.12 มอบหมายทุกอย่างต่ออัลลอฮ์.....	80
2.3.13 มองความดีของผู้อื่นและมองข้ามข้อบกพร่องในตัวเอง.....	81
2.3.14 อย่าทุ่มเทเวลากับความวิตกกังวลและความทุกข์ใจ	82
2.3.15 เปรียบเทียบความโปรดปรานที่ได้รับกับสิ่งไม่ดีที่พบผ่าน.....	82
2.3.16 อย่าใส่ใจกับคำพูดให้ร้ายของคนอื่น	83
2.3.17 จง คิดดีและห่างไกลจากการคิดไม่ดี	83
2.3.18 ไม่หวังคำยกย่องหรือคำกล่าวขอบคุณจากใคร	84
2.3.19 ปฏิบัติอะไรด้วยความเต็มใจ และรู้จักเลือกแต่สิ่งที่ดีงาม	84
2.3.20 สะสางงานให้เสร็จเรียบร้อยเป็นปัจจุบัน	84
2.3.21 จัดลำดับความสำคัญของงาน	84
2.4 บทสรุปเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทัศนะอิสลาม.....	85
บทที่ 3 มุสลิมและมัสยิดในอิสลาม และความเป็นมาของจังหวัดสตูล.....	87
3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมุสลิม.....	87

สารบัญ

	หน้า
3.1.1 นิยามของมุสลิม.....	87
3.1.2 หลักการปฏิบัติของมุสลิม.....	93
3.1.3 การปฏิญาณตนของมุสลิม.....	94
3.1.4 การละหมาดของมุสลิม	104
3.1.5 การถือศีลอดของมุสลิม.....	107
3.1.6 การจ่ายซะกาตของมุสลิม.....	110
3.1.7 การประกอบพิธีหัจญ์ของมุสลิม	116
3.1.8 เครื่องหมาย และหน้าที่ของมุสลิม.....	120
3.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมัสยิด.....	127
3.2.1 นิยามของมัสยิด.....	127
3.2.2 มัสยิดในอิสลาม.....	128
3.2.3 ลำดับความสำคัญและความประเสริฐของมัสยิด.....	131
3.2.4 ลักษณะพิเศษของมัสยิดทั้งสาม.....	132
3.2.5 บทบัญญัติจากอัลกุรอานเกี่ยวกับมัสยิด.....	133
3.2.6 บทบัญญัติจากอัลหะดีษเกี่ยวกับมัสยิด.....	137
3.2.7 ข้อห้ามต่างๆเกี่ยวกับมัสยิด.....	144
3.2.8 สิ่งที่ควรปฏิบัติและอนุญาตให้กระทำได้ในมัสยิด.....	152
3.2.9 มัสยิดอันตราย (ฎิْرُور).....	165
3.3 พระราชบัญญัติต่างๆเกี่ยวกับมัสยิด.....	171
3.3.1 พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับมัสยิด.....	171
3.3.2 การจัดตั้งและการยกเลิกมัสยิด.....	172
3.3.3 คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	172
3.3.4 การสร้างและการจัดตั้งมัสยิด.....	176
3.3.5 การจดทะเบียนจัดตั้งมัสยิด.....	177
3.3.6 การย้าย การรวม และการเลิกมัสยิด.....	178
3.4 ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย.....	179
3.4.1 การคัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	179

สารบัญ

หน้า

3.4.2 กำหนดการคัดเลือกคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	180
3.4.3 บัญชีผู้มีสิทธิคัดเลือกคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	181
3.4.4 การประชุมสัปบุรุษ.....	183
3.4.5 การลงคะแนนคัดเลือกคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	184
3.4.6 การแต่งตั้งและการร้องคัดค้านกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	187
3.4.7 การพ้นจากตำแหน่งของอิหม่าม คอเต็บ และบิหลั่น.....	189
3.4.8 บันทึกต่อท้ายการพ้นตำแหน่งของอิหม่ามคอเต็บและบิหลั่น พ.ศ. ๒๕๔๒.....	191
3.4.9 วิธีพิจารณาการจำหน่ายชื่อสัปบุรุษมัสยิด พ.ศ. ๒๕๖๐.....	192
3.4.10 การปฏิบัติหน้าที่เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระ.....	195
3.4.11 ทะเบียนสัปบุรุษประจำมัสยิด.....	196
3.4.12 ทรัพย์สินของมัสยิด.....	197
3.5 ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลเกี่ยวกับมัสยิด.....	198
3.5.1 การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่ง	198
3.5.2 การขอจดทะเบียนจัดตั้งมัสยิด พ.ศ. ๒๕๕๑.....	199
3.6 ความเป็นมาของมุสลิมและมัสยิดในจังหวัดสตูล.....	201
3.6.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสตูล.....	201
3.6.2 มุสลิมและมัสยิดในจังหวัดสตูล	216
บทที่ 4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิมของมัสยิดในจังหวัดสตูล.....	226
4.1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิมของมัสยิดจากบทสัมภาษณ์.....	226
4.1.1 สัมภาษณ์ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล.....	226
4.1.2 สัมภาษณ์อิหม่ามทั้ง 7 อำเภอในจังหวัดสตูล.....	231
4.1.3 สัมภาษณ์คอเต็บทั้ง 7 อำเภอในจังหวัดสตูล.....	241
4.1.4 สัมภาษณ์บิลาททั้ง 7 อำเภอในจังหวัดสตูล.....	249
4.1.5 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนทั้ง 7 อำเภอในจังหวัดสตูล.....	258
4.2 การกำหนดนโยบายและแบบแผนของมัสยิดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิม.....	272
4.2.1 บทบาทของผู้นำมัสยิดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิม	272
4.2.2 แบบแผนของมัสยิดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิม.....	285

สารบัญ

หน้า

4.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิมของมัศยิดตามทัศนะอิสลามที่สอดคล้องกับ	
บริบทสังคมปัจจุบันและอนาคต.....	286
4.3.1 ด้านความรู้.....	287
4.3.2 ด้านการใช้ชีวิตและความเป็นอยู่ของมุสลิม.....	291
4.3.3 ด้านการประกอบอาชีพ.....	293
4.3.4 ด้านการประกอบศาสนกิจ.....	295
4.3.5 ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ.....	298
4.3.6 ด้านครอบครัว.....	306
4.3.7 ด้านสังคม.....	308
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	318
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	318
5.1.1 ผลการวิจัยด้านความหมายลักษณะแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอิสลาม....	318
5.1.2 ผลการวิจัยด้านความหมายของมุสลิมและมัศยิดในอิสลาม และความเป็นมาของ	
มุสลิมและมัศยิดในจังหวัดสตูล.....	322
5.1.3 ผลการวิจัยด้านปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิมของมัศยิดใน	
จังหวัดสตูลตามทัศนะอิสลามที่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบันและอนาคต..	326
5.2 อภิปรายผล.....	328
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	332
5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้.....	333
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยครั้งต่อไป.....	333
บรรณานุกรม.....	335
ภาคผนวก.....	349
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	350
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	354
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	359
ภาคผนวก ง ประมวลผลการออกสัมภาษณ์.....	368
ภาคผนวก จ แบบฟอร์มต่างๆเกี่ยวกับมัศยิด.....	379

ภาคผนวก ก การเข้าร่วมปรึกษาหารือเฉพาะกลุ่ม (Focus Group).....	394
ภาคผนวก ข นิพนธ์ต้นฉบับ.....	400
ประวัติผู้เขียน.....	449

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้	9
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย	41
ภาพที่ 3 แบบจำลองมัสยิดในสมัยของท่านเราะสู่อุลลอฮ์ ﷺ	142
ภาพที่ 4 แผนที่แสดงที่ตั้งหัวเมืองฝ่ายใต้จังหวัดสตูลสมัยกรุงรัตน โกสินทร์	202
ภาพที่ 5 แผนที่มำบังนังคะราแสดงเขตการปกครองสูง	203
ภาพที่ 6 แผนที่แสดงที่ตั้งเมืองสตูลระหว่างปีพ.ศ. 2382- 2445	207
ภาพที่ 7 ภาพกฎหมายสัญดินในอดีต	212
ภาพที่ 8 ภาพเจ้าพระยาฤทธิสงครามรามภักดี และคณะทำงานสมัยพระยาภูมินาถภักดี	213
ภาพที่ 9 แผนที่แสดงลำดับการตั้งเมืองสตูล	215
ภาพที่ 10 เจ้าพระยาฤทธิสงครามรามภักดี (ตนกูอับลฮาหมัด)	217
ภาพที่ 11 หล่มฝงศพหวันฮุมาร์ บิน หวันฮาดี หน้ามัสยิดมำบังในปัจจุบัน	218
ภาพที่ 12 มัสยิดอากีบี มัสยิดหลังแรกของเมืองสตูล	219
ภาพที่ 13 มัสยิดมำบัง(หลังใหม่) ซึ่งเป็นมัสยิดกลางประจำจังหวัดในปัจจุบัน	221
ภาพที่ 14 ในหลวงรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระราชินี พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพและเจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ เสด็จมายังมัสยิดมำบัง วันที่ 20 กันยายนพ.ศ. 2522	222
ภาพที่ 15 ผู้นำศาสนาและประชาชนเข้าเฝ้าในหลวงรัชกาลที่ 9 ณ มัสยิดมำบัง	222
ภาพที่ 16 ในหลวงรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระบรมราชินี ประทับ ณ มัสยิดมำบัง ภายหลังจากเปิดป้ายมัสยิด	223
ภาพที่ 17 กรอบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิมของมัสยิดตามทัศนะอิสลาม	286

